Strategie sportverenigingen

Nederland is van oudsher een verenigingsland met vele vrijwilligers die de sport helpen organiseren. Sportverenigingen spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van beweegwijsheid van kinderen. Het verenigingsleven draagt daarnaast bij aan de sociale cohesie. Het verbindt mensen met verschillende achtergronden. Ik zie daarom een belangrijke rol voor sportverenigingen en ik wil ze waar mogelijk ondersteunen.

Vanuit het Sportakkoord is gewerkt aan een strategie sportverenigingen. In vorige Kamerbrieven is een toelichting gegeven op deze strategie en bent u geïnformeerd over de voortgang.[1] Met het aflopen van het Sportakkoord II eind 2026 zal de inzet op een aantal onderwerpen uit de strategie sportverenigingen worden voortgezet om zo te werken aan een toekomstbestendig sport- en beweegstelsel. Daarom wil ik de activiteiten uit het Sportakkoord die hebben bijgedragen aan het versterken van de basisstructuur voor ondersteuning aan sportverenigingen zoveel mogelijk behouden en doorontwikkelen. Activiteiten die als tijdelijke stimulering zijn ingezet, stoppen na afloop van het Sportakkoord.

In de voortzetting van de strategie sportvereniging zijn de volgende drie bouwstenen onderdeel van de inzet:

- Verenigingsondersteuning
- Aanpak regeldruk
- Sportaccommodaties

Sportverenigingen hebben te maken met de gevolgen van demografische, economische en sociaal-culturele ontwikkelingen.[2] Veranderingen in de bevolkingssamenstelling, zoals de vergrijzing, hebben invloed op de sportdeelname en op het vrijwilligerswerk. Verenigingen kunnen daarnaast gevolgen ervaren van bezuinigingsopgaven en woningbouwopgaven bij gemeenten. Op sociaal-cultureel gebied is individualisering een drijvende kracht en is een toename te zien van mensen die ‘ongeorganiseerd’ sporten. Om klaar te zijn voor de toekomst zullen sportverenigingen zich moeten aanpassen aan deze veranderingen.

In de motie van het lid Van Nispen c.s. wordt gevraagd om een deltaplan voor sportverenigingen.[3] In deze motie worden dezelfde drie bouwstenen aangehaald als benoemd in de strategie sportverenigingen. Ik zie de term deltaplan daarom als een andere benaming voor de strategie sportverenigingen. De motie van het lid Mohandis c.s. verzoekt om te komen tot een meerjarige strategie voor sportverenigingen.[4] Met het doorontwikkelen van de strategie sportverenigingen naar een meer structurele aanpak van ondersteuning van sportverenigingen geef ik hier invulling aan. Beide moties beschouw ik hiermee als afgedaan. Evenals mijn toezegging uit de vorige kamerbrief om de Kamer te informeren over de voortgang van het plan op clubondersteuning.[5]

---

[1] Kamerstukken II 2024/25, 30234, nr. 396 en Kamerstukken II 2024/25, 30234, nr. 408.
[2] Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu RIVM, Invloed van maatschappelijke ontwikkelingen op sport en bewegen. Methoden voor een verkenning tot 2040, 2026
[3] Kamerstukken II 2025/26, 30234, nr. 421.
[4] Kamerstukken II 2023/24, 36410-XVI, nr. 134.
[5] Kamerstukken II 2025/26, 20234, nr. 442.

Over de aanpak regeldruk wordt de Kamer apart geïnformeerd. Er wordt gewerkt aan een rijksbrede aanpak regeldruk. Deze wordt uiterlijk het tweede kwartaal van 2027 verwacht. De inzet op sportaccommodaties is uitgewerkt in het beleidsplan toekomstbestendige sportinfrastructuur en ruimte voor sport en bewegen.[6] Begin 2027 wordt de Kamer geïnformeerd over de voortgang van dit beleidsplan, inclusief een beleidsreactie op de uitkomsten van de werkgroep Financiering Bouw en Onderhoud Sportaccommodaties. Deze werkgroep brengt in kaart hoe middelen voor bouw en onderhoud van sportaccommodaties vanaf 2028 zo goed mogelijk kunnen worden ingezet. Eind dit jaar levert de werkgroep verschillende scenario's op die ik zal delen met de Kamer. In deze bijlage wordt ingegaan op het onderdeel verenigingsondersteuning.

Verenigingsondersteuning

Sport- en beweegloketten
Verenigingsondersteuning was lange tijd versnipperd georganiseerd. Sportverenigingen moesten zoeken waar ze terecht konden met hun vragen en het ondersteuningsaanbod was onduidelijk. Vanuit het Sportakkoord is daarom gewerkt aan het effectiever inrichten van verenigingsondersteuning. Onder Sportakkoord I is gesproken met honderden clubondersteuners, gemeenten, verenigingen en sportbonden. Uit deze gesprekken kwam naar voren dat er behoefte is aan één gezamenlijk aanspreekpunt waar sportverenigingen zich kunnen melden met hun hulpvraag. Hieruit zijn de sport- en beweegloketten ontstaan. Dit zijn lokale of regionale aanspreekpunten waar sportverenigingen terechtkunnen met hun vragen over bijvoorbeeld accommodaties, verduurzaming, vrijwilligersbeleid, regelgeving en sociale veiligheid. De sport- en beweegloketten hebben kennis over het beschikbare ondersteuningsaanbod voor verenigingen en kunnen de hulpvraag van verenigingen daaraan koppelen. Een andere taak van een sport- en beweegloket is het relatiebeheer met de lokale sportverenigingen.

Tijdens Sportakkoord II is verder gewerkt aan het opzetten van de sport- en beweegloketten. Ongeveer 85% van de gemeenten heeft eind dit jaar een sport- en beweegloket of is aangesloten bij een regionaal sport- en beweegloket. De inzet is om toe te werken naar een situatie waarbij alle sportverenigingen in Nederland toegang hebben tot de best passende ondersteuning via een sport- en beweegloket. Onderzoek van het Mulier Instituut laat daarnaast zien dat deze sport- en beweegloketten in veel gemeenten tot positieve ontwikkelingen hebben geleid in de organisatie van verenigingsondersteuning.[7] De sport- en beweegloketten zie ik als onderdeel van de structurele inzet om sportverenigingen te ondersteunen.

Gemeenten zorgen ervoor dat sportverenigingen lokaal of regionaal terechtkunnen bij een sport- en beweegloket. Binnen die loketten wordt door gemeenten en de sportsector samengewerkt om de best passende verenigingsondersteuning te bieden, vanuit een heldere rol- en taakverdeling. Gemeenten zijn in principe vooral verantwoordelijk voor lokale vraagstukken, bijvoorbeeld over accommodaties, openbare ruimte en maatschappelijke opgaven. De verantwoordelijkheid van de sportsector zit voornamelijk op sporttechnische en pedagogisch-didactische vragen en

[6] Kamerstukken II 2025/26, 30234, nr. 431.
[7] Hoeijmakers, R c.s., (2026) Clubondersteuning in Nederland, Mulier Instituut.

vragen over bestuur, kader en vrijwilligers. Voor meer complexe of specialistische vragen kan aanvullende expertise worden aangevraagd.

Tot en met 2029 is er financiering voor aanjagers die vanuit het landelijk ondersteuningspunt de sport- en beweegloketten ondersteunen bij de professionalisering en kwaliteitsverbetering. Deze aanjagers zijn een schakel tussen de sport- en beweegloketten, het landelijk ondersteuningspunt, sportbonden en gemeenten. Ze zetten in op kennisdeling, intervisie en ondersteuning op kennis en data. Daarnaast kunnen gemeenten de BRC-regeling gebruiken om de sport- en beweegloketten te bemensen. Met verenigingen en andere betrokken partijen ga ik verkennen wat er nodig is om de sport- en beweegloketten door te ontwikkelen en structureel door te kunnen zetten. In de nadere uitwerking van de strategie sportverenigingen wil ik ook verkennen of wettelijke verankering van de sport- en beweegloketten mogelijk dan wel wenselijk is.

Bij de doorontwikkeling van de sport- en beweegloketten wordt ook gekeken naar de mogelijkheid om de loketten niet alleen voor verenigingen in te zetten. Ik zie voorbeelden van lokale loketten die een rol spelen bij de afstemming tussen de behoefte van inwoners en het aanbod van sport en bewegen. Verschillende doelgroepen hebben verschillende sportbehoeften. Sportverenigingen bieden een breed sportaanbod, maar het kan zijn dat er voor bepaalde groepen beter passend aanbod is bij een andersoortige sportaanbieder of dat geconstateerd moet worden dat er nog geen passend aanbod is. Om hier inzicht in te krijgen en vraaggericht te kunnen werken is samenwerking nodig met andere partijen. Ik vind het belangrijk dat het vraaggericht werken verder wordt ontwikkeld. Bij de nadere uitwerking ga ik in gesprek met verenigingen en gemeenten en zal ik ook relevante platformen en organisaties betrekken, zoals het Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS), de lokale POS-kantoren, de Beweegalliantie, de Maatschappelijke Organisaties in de Sport (MOS), Sportkracht 12 en JOGG/Beweegalliantie.

Landelijk ondersteuningspunt
Het netwerk van lokale en regionale sport- en beweegloketten wordt voorzien van informatie vanuit een landelijk ondersteuningspunt. Dit betreft een samenwerking tussen de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en NOC*NSF. Het Kenniscentrum Sport & Bewegen is als kennispartner betrokken. Het landelijk ondersteuningspunt heeft als taak om de kwaliteit en structurele borging van kennis, expertise en ondersteuningsmogelijkheden binnen de sport- en beweegloketten te bevorderen.

De inbreng vanuit de sportverenigingen vind ik essentieel. Bij de nadere uitwerking van mijn beleid worden veldpartijen en (vertegenwoordigers van) sportverenigingen betrokken, zoals Register voor Verenigingsbestuurders (RVVB), NOC*NSF, sportbonden en gemeenten. Het landelijk ondersteuningspunt heeft als taak het verzamelen en analyseren van behoeften en praktijkervaringen van verenigingen. Dat doen ze op verschillende manieren:

- Er wordt voorzien in een landelijke klankbordgroep van vrijwillige verenigingsbestuurders, sportbonden, sportbedrijven en gemeenten. Daarmee worden bestuurders uit verschillende sporten, typen verenigingen en regio's ook rechtstreeks betrokken en kunnen zij vanuit hun dagelijkse praktijk periodiek reflecteren op beleid en regelgeving die sportverenigingen raakt.

Dit sluit direct aan bij de motie van het lid Mohandis en Van Dijk.[8] Hierin wordt verzocht om een klankbordgroep van verenigingsbestuurders te faciliteren en deze structureel te betrekken bij relevant beleid voor sportverenigingen. Ik beschouw de motie hiermee als afgedaan.

Het landelijk ondersteuningspunt maakt daarnaast gebruik van de bestaande netwerken:

- Sportbonden staan dagelijks in verbinding met de in totaal 21.300 aangesloten verenigingen en met de mensen die daar actief zijn, waaronder vrijwillige bestuurders, trainers en coaches. Via onder meer ledenvergaderingen, verenigingsbezoeken, regiobijeenkomsten, opleidingen, panels en individuele ondersteuning halen zij signalen, behoeften en ontwikkelvragen op en betrekken zij deze bij hun sportspecifieke beleids- en besluitvorming. Waar vraagstukken meerdere sporten raken, worden deze signalen via NOC*NSF gebundeld en verbonden aan landelijke beleidsvorming en collectieve oplossingen.
- Lokaal en regionaal bestaan verschillende netwerken waarin ervaringen en behoeften van verenigingen worden opgehaald, onder andere via de sportplatforms. In deze netwerken bundelen lokale sportaanbieders, verenigingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties zich om gezamenlijk de sport in een specifieke gemeente te versterken.
- Via sport- en beweegloketten, clubondersteuners en regionale netwerken komen eveneens vragen en praktijkervaringen van verenigingen samen.
- Daarnaast vormt de dagelijkse ondersteuning van verenigingen door onder andere de sportbonden en gemeenten een belangrijke bron van informatie. Inmiddels hebben ongeveer 16.000 verenigingen de afgelopen jaren gebruikgemaakt van een opleiding, workshop, adviseur, expert of ondersteuningsbudget. De vragen die daarbij naar voren komen geven een breed en actueel beeld van wat er bij verenigingen speelt en waar aanvullende ondersteuning nodig is.
- Het Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Bewegen zijn betrokken als onderzoeks- en kennispartner. Het Mulier Instituut voert jaarlijks een verenigingsmonitor uit. Dit is een vragenlijst die wordt uitgezet bij een verenigingspanel van ongeveer 2000 verenigingen over verschillende thema's zoals: sociale veiligheid, sportkader, financiën, leden en beleid. In dit verenigingspanel zijn verschillende categorieën van sportverenigingen (grootte, type sport, gespreid naar regio) vertegenwoordigd. In het verenigingspanel zitten bovendien zowel verenigingen die bij een sportbond zijn aangesloten als verenigingen die daar niet bij zijn aangesloten. De verenigingsmonitor geeft een hiermee een goed beeld van de actuele vraagstukken waar verenigingen mee te maken hebben.

Het landelijk ondersteuningspunt verbindt deze verschillende lijnen. Signalen vanuit sportbonden, sportplatforms, lokale en regionale sport- en beweegloketten en de dagelijkse ondersteuningspraktijk kunnen daarmee gezamenlijk worden geanalyseerd en waar relevant worden verbonden aan landelijke beleidsontwikkeling.

[8] Kamerstukken II 2026/27, 30234, nr. 447.

Om de kwaliteit van verenigingsondersteuning te verbeteren, organiseert het landelijk ondersteuningspunt werksessies over de benodigde kwaliteitscriteria voor producten en diensten binnen verenigingsondersteuning. Bij deze werksessies worden sportbonden, gemeenten, sport -en beweegloketten, marktpartijen en experts betrokken. Daarnaast wordt gewerkt aan professionalisering van verenigingsondersteuning. Samen met betrokken partijen worden heldere profielen en kwaliteitscriteria opgesteld voor professionals die sportverenigingen ondersteunen.

Ombudsfunctie voor sportverenigingen
In de motie van het lid Mohandis c.s. wordt aangegeven dat met het vervallen van de services er ook een ombudsfunctie voor sportverenigingen verloren gaat en verzoekt om dit voor de toekomst te borgen.[9] Ik heb een onderzoek uitgezet naar de definitie van een ombudsfunctie voor sportverenigingen en waar zij behoefte aan hebben. De uitkomsten van dit onderzoek verwacht ik in het voorjaar 2027 en zal ik daarna met de Kamer delen. Als de uitkomst laat zien dat er essentiële activiteiten wegvallen in het ondersteuningsaanbod, zal ik uitzoeken hoe deze activiteiten toch structureel geborgd kunnen worden.

[9] Kamerstukken II 2025/26, 36800-XVI, nr. 89.